

Издази Недјељом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
За годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.
За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Прегледна шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногорац“ на Цетиње, а
може се и картом упути-
тицом на пошту у Котор.
Дописе шаљу се уредниш-
тву. Рукописи се не враћају

За огласе плаћа се ед-
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

КЊ. ЦРН.
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ
и
ЦРКВЕНИХ ДЈЕЛА.

БР. 462.

УПУТСТВО

УПРАВИ ЦЕТИЊСКЕ ГИМНАЗИЈЕ

О НАДЗОРУ УЧЕНИКА ВАИ ШКОЛЕ.

Гимназија не би могла постићи своју циљ, кад би се она бавила само поуком дјеце у извјесним предметима. Она није само наставни него и васпитни завод. Од ње се тражи, не само да даде дјецу извјесну количину прописаног позитивног знања, које ће им служити као темељ за даље више образовање или као спрема за коју год грану практичнога живота, него и да им душу и срце пречисти, обради, облагороди, вазда само на добро навикне и приклони, само за лијепо, племенито и узвишено пријемљивим учини и на тај начин приближи их идеалу људскога савршенства, начинивши од њих људе који ће из гимназије изијети не само извјесну количину позитивног знања, него и ону хармонију и равнотежу моћи душевних, онај мир и склад између душе и срца, онај мудри конзерватизам у употреби душевних сила који чува душевне моћи човјекове да се залажењем у крајности прије времена не потресу, поремете и поруше, ону јаку грађевину карактера назидану на мушкој снази воље, која је вазда само к добру упућена, никад од добра не одступа и у мучној борби човјекској за опстанак стално се опире свијем искушењима живота, ону љубав к раду и реду, из које ниче сваки напредак лични и друштвени.

Без тога образовање није право образовање, човјек није прави, цијели и потпуни човјек.

Да се и та васпитна циљ постигне, у школи је самој довољно старано и настојавање се непрестано око тога, да се она никад и ни по што из вида не изгуби.

Али је мучно изван школе радити на томе васпитном задатку, и опасност је велика, да кућа не поруши оно што школа ограда. Опасност је ова нарочито онда велика, ако су школска дјеца, налазећи се по приватнијем становама, сама себи остављена, без икаквога надзора и старатељства.

Већина наше школске дјеце, те се уче у гимназији, налази се у оваким незгодним приликама. Највише их је са стране, те су принуђени да се за вријеме школовања настане по приватним становама.

То још не би било никакво зло, кад би ти станова припадали појединим угледним породицама, у којима би куће старешине и над њацима држали исти онај зашт и кућевни ред, као и над својом домаћом чељађу.

Али већина наших ђака живи по такзваним крчмама, и ту лежи велико зло. Крчме су отворене свакоме, и ту је ђак не само узнемирен непрестаним доласком и одласком разних људи, него је и изложен додиру са свакојаком чељађу, од које му заиста не може бити никакве користи за науку, а за образовање му је тај додир често пута од очевидне штете.

Да се забрани нашијем ђацима стаповање по крчмама, не допуштају наше мјесне околности, јер у том случају ђаци наши не би имали гдје становати.

Не остаје, дакле, друго, него поштрићи надзор над ђацима ваи школе.

Полазећи са тог гледишта, да су учитељи гимназијски не само наставници него и васпитачи повјерене им омладине, нема сумње, да је и право и дужност гимназијског наставничког тијела, да врховни надзор над ђацима не ограничи само на школу, него да га по могућности протегне и ваи школе; а у том случају, гдје ђаци не станују код својих родитеља него по приватнијем становама или по крчмама, да га протегну и на саме станове њихове.

За то вам се налаже, да се у том погледу управљате по овим одредбама:

1) Чим се на почетку школске године закључи упис ученика и у главни каталог уведе гдје који станује, ви ћете са дотичнијем списком издавача станова отићи код мјесне полицијске власти (Управа Вароши) и редом распитати на каквом су гласу поједини станова и крчме гдје се ученици налазе.

2) Ако би из извјештаја мјесне полицијске власти излазило, да су неки станова и крчме, у којима ђаци стоје, од штете за њихов напредак у наукама или за њихово морално васпитање и образовање, ви ћете одмах издати наредбу дотичнијем ђацима, да из тих станова или крчмама излазе и друге потраже.

3) Професори гимназијски нека наизмјенце по азбучном реду, редовно свакога мјесеца, обилазе и прегледају станове свијех ђака, који живе по приватнијем кућама или по крчмама, дакле изузимајући станове оних ђака који живе у својих родитеља. О резултату те визитације нека вам се редовно поднесе извјештај, и према оном, што се буде пронашло приликом тих визитација, ваља да поступате: било да позовете к себи дотичнога издавача стана и опоменете га озбиљно на бољи ред, уз пријетву да ће му се првом подобном приликом закратити издавање стана ђацима; било да наредите дотичноме ђаку, да се одмах сели из свога дојакошњег стана и да тражи други.

Ове визитације имају се вазда чинити из ненада.

4) Које станове или крчме мјесна власт већ у напријед означи као посебно незгодне за ученике, у тијема ваља још у почетку године школске да забраните ученицима становати.

5) Сваку жалбу или тужбу издавача ђачкијех станова на владање ученика у стану ваља озбиљно у претрес узети и дотичнога ђака у случају доказане кривике строго казнити.

Цетиње, 15. Септембра 1886.

ЈОВАН ПАВЛОВИЋ.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

МАДРИД, 8 септембра. Три стотине војника побунили се; трчућа кроз улице града и вичући: „живјела република!“ присвојили станицу јужне железнице. Војска је кренула на побуњенике, сукобила се с њима и разбила их. Многи су затворени. Проглашено је опасно стање.

СРИЈЕДАЦ, 9 септ. Потписан је указ, којим се Велико Сабрање сазива на 10 октобар. Влада је ријешила да престане опасно стање.

МАДРИД, 9. септ. Мир је повраћен. Јучер су многи позатварани. Устаници су или разбијени или покорени. Краљица долази у Мадрид у недељу.

СРИЈЕДАЦ, 10 септ. Неспоразум у погледу ноте те је намјесништво упутило руској влади, размршен је. Намјесништво је пристало на примједбе руског преставника, који изјави да сад може примити ноту. Та нота завршује увјерењем, да ће бугарска влада навјек драговољно дати свака објашњења великијем државама, особито пак Русији.

БИОГРАД, 14 септ. Ушљед позива софијске владе влада српска изјавила је да, сагласно погодбама које бјеху започете између краља и књаза Александра, влада српска вољна је примити нарочитог бугарског изасланика за уговорити основе о успостављању дипломатскијех одношаја.

СОФИЈА, 14 септембра. Каулбарс стигао је. Дочекан је био Цанковцима.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Балканске земље.

БУГАРСКА. „Пестер Лојду“ јављају из Рима, од сасвим поуздане стране, да ће министар иностраних дјела, конте Робилант, изијети пред италијанску камару, тек се састане. „зелену књигу“ о бугарској ствари. У тој ће књизи бити, међу осталијем, и низ депеша италијанског посланика у Бечу, које ће врло јасно показати неодлучност аустро-угарске политике у прве дане послјег 9 августа. Видјеће се даље из тих писам, како су у Бечу испрва били врло беспоконји ради понашања књаза Бисмарка према Русији. Послије је састанка Гирсовог са књазом канцеларом застали су били сасвим преговори и пријаве између Беча и Берлина те је граф Калнокија, прокинут већом незгодом положаја, да би учинио крај мучној неизвјесности, пресјекао гордијев чвор непосредним исекањем у Берлин, да се Величка слободно изјави, да ли одобрава поступак Русије у балканском питању или не. На то вели да је књаз Бисмарк одговорио, да је оставка књаза Александра једино средство, да предуприједи оружаном посредовањем Русије на Балкану те да не вукне јевропски рат.“

„Пол. Кор.“ јављају из Цариграда:

„У турскијем круговима увјерени су, да инглеска влада, у пркос више инглескијех новина, неће ништа радити у бугарском питању. У том смислу је извијестно Рустем-паша; он мисли да се

особито инглеске пасобине, ради свога мира и спокојства, противе мијешању Инглеске у међународне распре. На Порти се исто утврдило увјерење, да је најбоље по Турску, да мирно ишчекује догађаје. Цијело дипломатско тијело у Цариграду уздржава се од сваке невоље.“

Војни сарадник „Пестер Лојда“, неки пуковник Јенер, штаба, написао је у том листу чланак, у коме највише говори о Инглеској према балканскијем земљама у Русији, те корн Инглезе што се не спремају против Руса. Он овако свјетује Инглезе: „Нек Инглеска отпусти из службе, ма с највећом мировином, свој неофрегани самовар, тог сасвим јаловог пиштваца, кога рад не вриједи више од посла чиновничког помоћника, Лорда Доферина, па нека гледа да на мјесто њега задобије књаза Александра Батенберга за вице-краља Индије. Ми бисмо ради били видјети, како би се то примило у Русији, не мислимо, да би се тим пакња Русије повукла из Јевропе и обрнула Азији. У цијелом пространом британском царству са свијем пасобинама, са свијем великијем побједоцима од Тел-ел-Кабра, Хартума, Суакима, од Иравде и Мандалаја, нема Стара Инглеска бољег момка за своје најважније државно мјесто, по што би то био Књаз Александар“.

Сиромах Батенберг! Што још неће бити од њега!

И ако су Бисмаркове новине „Nord d. Allg. Z.“ брзо порекле вијест „П. Лојда“ и берлинског листа „Фосинге Цајтунг“, о „зеленој књизи“ италијанској, те изјавиле да злого између парскијех влада није никад престајала за вријеме бугарске буне, ипак је доста значајно, што је то изнио лист, који није даље од угарске владе по што је „Нордајче“ од Бисмарка.

Посланство генерала Каулбарса у Сриједац пропраћа „Правителствени Вјестник“ овим ријечима:

„Због односа између Русије и владе књаза Александра, који у потоње вријеме бјеху заштити, остало руског дипломатског агента у Сриједцу непопуњено. Како потоњи догађаја у Бугарској захтијевају да тамо буде руски преставник с потребним угледом и повјерено је привремено руковање сриједачке дипломатске агенције садашњем руском војном агенту у Бечу, барону Каулбарсу, који већ више пута бивао наређиван у разне балканске земље. Његов је задатак до позна добро стање ствари у Бугарској те да својим савјетима олакша Бугарима исход из незгоде њихове земље.“

„Новој Сл. Преси“ јављају из Петербурга:

„Овдје се Аустро-Угарској одриче право на накнаде (компенсације), јербо Русија никако не мисли одузети Бугарској самосталност, по само се труди да заштеди своје једноплеменике од туђе навале. Тога ради морала би се Русија одријешити од свијех обавеза према Аустро-Угарској и држати се тврдо једнога: да је бугарско питање једино руска ствар и пишија више. Тим би се Аустро-Угарска отриједила и предуприједила би се најбоље врло неповољна задјевица; на против кад би Русија показала да је готова пријети жртве Аустро-Угарској, то би значило лијевати уље у огњ те се Аустро-Угарска не би сјетила како је то опасан задатак, вадити за Инглеску конштање из огња те

задовољавати шовинизму Маџара.“
У суботу се отворио угарски земљски сабор. Одмах у почетку сједнице ставила су два нар. посланика интерпелацију министру-пресједнику К. Тиси. Посланик Валтазар Хорват, бивши министар правде у министарству Андранијеви, запита је министра:

1. Је ли истина да је наше министарство иностраних дјела у напријед пристало под њекијем условима, да се уклони или свргне Књаз Александар I. од Бугарске, и која су били ти услови?

2. Је ли се оном савезу те постоји између нас и њемачке царевине при дружила и Русија, значи, да ли је савез у двоје или у троје?

3. Је ли руска сила, било у том савезу, било осим њега, дала јемства, да ће се уздржати не само од оружаног посредовања, но и од сваког таког улијетања, које би спрјечило слободу балканских народа, особито Бугарске, и која су та јемства?

4. Ако би наша царевина била прије или послје приморана, према тежињи Русије, да коју тачку балканских земља подвргне свом искључивом или претежном утпиви, уложи своју моралну ил' оружану силу: како би се према таком случају поставила њемачка царевина као наша савезница у смислу тога савеза?

Интерпелација Данила Чу а њ п ја (крајња левица) гласи:

„Њег. Величанство Тесар Аустрије и Краљ Угарске имао је прошлог мјесеца августа састанак с њемачким Царем у Гастајну, пошто су се прије министри иностраних дјела договарали у Ксингену, по књаз Бисмарк савјетовао се послје у Францесбаду с руским министром иностраних дјела.

Је ли пошт. министар пресједник вољан, да обавјести земљ. сабор о смјеру и успјеху тих састанака, као и посјете Надвојводе Карла Лудвига на руском Двору? Особито пак је ли вољан казати:

1. Да ли је агентат против књаза бугарског учињен са знањем и преходним одобрењем заједничког министра иностраних дјела или угарске владе и да ли је ова одобрена посугајак руског Цара или руске владе према књазу Александру, учињен кога је књаз, пошто се по жељи свога народа винуо у своју земљу, био приморан оставити свој пријесто? Ако је она на све то пристала, ја питам:

2. Што је приводело на такво држање и како се то слаже једно с међународним правом, друго с користима Угарске? Ако пак није пристала на тај поступак, зашто није протестовала против смјера и поступка руске владе? Даље

3. Је ли истина, да се већ поодавно влада аустро-угарске погодила с Русијом, да Аустро-Угарска одлучно располаже у западној, а Русија у источној половини Балкана?

4. Претпостављајући да је наша влада пристала на државни удар бугарски, је ли себи ујемчила какве надежде напме, анексију Босне и Херцеговине или даље напредовање према Солуну?

5. Је ли влада вољна поштовати и хранити право бугарског Собрана на избор Књаза, или је себи већ у напријед везала руке у погледу каквога намијењеника кога Русија штити?

6. Сматра ли влада да берлински уговор још постоји по праву, послје догађаја у Бугарској и послје једностране промјене међународног значаја батумске луке од стране Русије и да ли је она све те пријаве узела на знање без приговора?

Те ако сматра да берлински уговор по праву још постоји и признаје самосталност Бугарске под сузеренством Порте: мисли ли да Русија не може заузети ту земљу својом војском ни да се руска влада може мијешати у унутрашње ствари бугарске изашњањем комисара или руских офицера? И да ли није она сама (аустро-уг. влада) прекршила међународно право оном нотом те је заједно с берлинском владом послала књ. Александру о повретањима сриједачког преврата? Нај-послје

7. Је ли троједарски савез формално поновљен или још данас постоји између нас и Русије онај однос те га је влада означила послје састанка у Сјерјевицу, и да ли се савез с њемачком поново продужио, на одређен или неодређен рок, на особиту циљ, или само у опште рад очувања јевропског мира и ради узajамне заштите интереса обје државе, и је ли влада вољна да списе о свијем твјем питањима положи на сто сабора?

Обје интерпелације доставиће се министру пресједнику.

Русија.

Одликовању министра војног оденом Александра Невског у бриљантима одазивају се „Московскија Вједомости“ овим ријечима:

„Рат од 1877 затекао је Русију посред преображаја услјед увођења опште војне дужности. Ипак се руска војска добро борила; сад су обнове потоњих шест година учинила своје. Плевна је сад већ немогућа. Ма што да се догоди, руска војска може мирно чекати догађаје свијесна о својој снази те може бити исто тако моћна савезница као и странаца противница. Така је војска поуздано јемство мира, који храни часне, животне интересе државе. Те чињенице мора дипломатија уважити. У балканском земљама не само да се може све чинити што хоће Русија, као што онамад рече њеки лист бечке владе, но тамо ће се заиста оно учинити што Русија мисли да је потребно, од чега неће никоме одустати за љубав. Прошло је вријеме попуштања. Мановре у Бресту-Литовском биле су испит за војску, који је показао жељени успјех; сад је ред на дипломатији.“

Скупштина књаж. прногор. учитеља.

Свако годње, о малом Госпођиндану, скупљали су се учитељи и учитељице наше на Цетиње, гдје су редовно држали своје сједнице и у њима претресали разнопрена питања односно унапређења школа основних. Тако је било и ове године. У сриједу 10 септембра била је прва сједница учитељске скупштине. Тога дана у 8 сати јујутра, главни школски надзорник г. Ђуро Поповић, отворио је сједницу и учитељску скупштину поздравивши овим ријечима:

„Поштована Господо!

Држим, да сваки од вас, и ако је позват и по дужности својој дошао на скупштину, да је ипак дошао с добром и тврдом намјером да се боље обавјести и упуту у свему оном, што му је пужно

знати да би своју наставничку дужност савјесније и ваљаније испуњавати могао. У то име, господо моја, ја вас поздрављам са добродошлицом.

У осталом, наше скупљање сваке године, потпуно слободно вијећање и споразумијевање о унапређењу народних школа, као и многе сувремене и напредне благодјети које уживамо — било би немогуће у нашој сиромашној али дичној и славној отаџбини, да нас није премилостиви Бог обдаро са просвјетољубивијем и у свему славнијем Владаноцем, који као добар отац непрестано мисли и ради о срећи и напретку свога народа и коме је народна просвјета вадала била једна од првијех брига кад год је то било могуће, и кад је наша домовина уживала и кратки мир. Просвјета народна — то је Његов идеал.

По овоме, господо моја, не остаје нам друго, него да и ми свесрдно и живо прихватимо ову високу и племениту идеју нашег узвишеног Господара, па да се по примјеру истог својски, озбиљно и са самопожртвовањем заузмемо око народне просвјете и њеног напретка, молећи Бога, за дуг и срећан живот Његовог Височанства Господара и Књаза Николе I, и цијелог славновладјајућег Дома. Живео!“

На ово сва скупштина с усхићењем из три пута заори: Живео!

Послје овога говора г. надзорник прочита скупштински ред (програм), по коме ће се ићи у разним питањима школске природе. Ми ћемо тек у изводу оваје тај ред приказати:

I. Главни школски надзорник чини приједбе на прошлу школску годину; казује мане и недостатке, који су се у школама прошле године могле опазити — све на основу ревизијских извјештаја, и по свом сопственом увјерењу.

II. Читају се предавања појединих учитеља; која су по наредби надзорништва учитељи писали другог течаја школске године и надзорништу раније поднијели.

III. Главни школ. надзорник говори: а) о народној школи и васпитању као главном задатку осн. школа; — б) о начину предавања у опште а особито некијех предмета, који прошле шк. године у некијем школама нијесе предавани како треба.

IV. Скупштина вијећа и расправља сва питања, која учитељи истакну, а која се поглавиту тичу напретка и бољатка школе.

V. Главни шк. надзорник казује и објашњава све што се захтијева од свјесног и добросавјесног учитеља.

VI. Надзорништво издаје ове наредбе: а) сваки учитељ (учитељица), дужан је до 1 фебруара идуће године написати и надзорништу послати предавања из свих предмета у разредима, који му повјерени буду; — б) сваки учитељ дужан је водити дневник школ. рада преко цијеле године; — в) сваки је учитељ дужан за идућу скупштину сипремати и написати друга предавања, која ће се на скупштини читати. Ова предавања имају се предати гл. надзорништву до 1 септембра 1887 год. — г) сваки је учитељ дужан набавити за себе све спомоћне књиге, које ће приликом ревизије показати; — д) свака учитељица биљежиће сваки ручни рад у засебни протокол, и т. д. Осим овога сљедују многа друга упутства, по којима ће се учитељи имати управљати.

VIII. Објављује се распоред школа и учитеља за идућу школску годину. Овим ће се закључити сједнице учит. скупштине.

Ово је ред, којим су учитељске сједнице руковођене биле под пресједништвом гл. школ. надзорника.

У расправљању разних школских питања живо су учествовали многи учитељи, нарочито они, који су ове школске године изаслани били као ревизори.

Друга је сједница учитељске скупштине била истога дана по подне, и у њој продужен започети рад, а тако и у трећој, која је била у четвртак 11 ов. м. (прије подне). На ову (трећу) сједницу извољно је приустан бити и министар просвјете, г. Јован Павловић, који је одмах изјавио г. г. учитељима, да може сваки од њих, слободно исказивати своје мишљење односно школе и школске наставе, и у опште о свему, што би се тидало напретка нашијех школа. Многи су говорили и г. министру представљали недостатке и тешке околности у којима се неке наше школе находе поглавиту споља, у сљид материјалне оскудице нашега сиромашног народа. Саслушавајући пажљиво говоре и преставке појединих учитеља, г. министар изјављује, да је и сам увјерен, да много штошта нашијем школама оскудијева, али да ће свим могућим дозвољеним средствима настојавати, да се те неводе, које на пут стају правилном напредовању школске наставе, постепено отклоне. У исто вријеме, г. министар обраћа пажњу г. г. учитеља на сиромашно стање наше мале отаџбине и на материјалне жртве, које је за кратко вријеме ради свога уређења и унапређења, поднијела.

У истој сједници, учитељска је скупштина донијела била одлуку, да се телеграфским путем пошље поздрав Њег. Височанству Господару, који је истога дана био кренуо на пут у Нишкиње. У оном поздраву, учитељи моле Њег. Височанство, да би их извољело обдарити са по једним екземпларом „Балканске Царице“, познатог дјела Његовог. Његово Височанство одговорило је и потпуно задовољило молбу учитеља, обдаривши свакога са по једним примјерком „Балк. Царице“. Кад је г. Павловић прочитао учит. скупштински одговор Господарев, скупштина се одава са бурним: живео! — Пета и шеста сједница биле су у петак. Поред претресања оних питања у програму рада скупштинског изложених, би ријешено, да се Њег. Височанству пошаље телеграм од стране скупштине, и да се у њему изјави највиша благодарност Господару на Његовом високом дару, којим је све учитеље и учитељице црногорске почаствовао. Тај телеграм гласи:

„Његовом Височанству Господару Нишкић.

Примајући високи дар, која нас је Ваше Височанство удостојило, усуђујемо се синовском љубављу изразити Вам, премилостиви Господару, нашу најусрднију и најпокорнију благодарност, на том очинском дару. Дај Боже, да Провиђење, које Вас је славним побједама крунисало, допусти: да уједињену омладину српску изведете на пут среће и напретка тако, да у њој увијек можете гледати карактере Дејана, Перуна и Данице, као што она у Вашем Височанству гледа право и највишег носиоца српске мисли.

Господару!

Ми ћемо се неуморно трудити да будемо вјерни тумачи велике и узвишене идеје Вашег Височанства, коју сте нарочито млађем нараштају намијенили; и, у име цијелокупне омладине, за коју слободно смијемо рећи, да ста осјећања с нама дијели равномјерно — кличемо: Живео Књаз-пјесник, Живео узвишени вођа омладине српске, Живео!

Учитељска скупштина.

ЛИСТАК „ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

Биље цетињскога поља.

(Наставак).

Primula vulgaris. Huds. — (Јагљика: Primula suaveolens. Пок. 74).

LIV. RANUNCULACEAE. — (Ранункулацеје. Пан. 189. Фл. 77. Жабинице или љутићи. Пок. 5).

Anemone. L. — Хр. Vjetrenica; т. Anemone; ф. Anémone; њ. Windröschen.

Anemone apennina. L. —

Clematis. L. — Хр. Pavit, pavitina; т. Vitalba; ф. Clématite; њ. Waldrebe.

Clematis Vitalba. L. — Бијела роза, навит, скрбуџ.

Clematis Viticella. L. —

Clematis Flammula. L. —

Delphinium. L. — Хр. Modrica; т. Delphinio; ф. Dauphinelle; њ. Rittersporn.

Delphinium consolida. L. — Жаборњак.

Delphinium ajacis. L. — Челебијин перчип.

Delphinium peregrinum. L. —

Nigella. L. — Хр. Crnika; т. Nigella; ф. Nielle, nigelle; њ. Schwarzkümmel.

Nigella arvensis. L. —

Ranunculus. L. — Хр. Žabnjak, žabljak; т. Ranuncolo; ф. Renoncule; њ. Hahnenfuss.

Ranunculus millefoliatus. Wahl. —

Ranunculus acris. L. — Љутић, пјезд.

Ranunculus philonotis. L. —

Thalictrum. L. — Хр. Vredovac; т. Pigamo; ф. Pigamon; њ. Wiesenkraute.

Thalictrum aquilegifolium. L. —

LX. RESEDACEAE. — (Резедацеје. Пан. 204. Фл. 96. Катанци. Пок. 17).

Reseda. L. — Хр. Katanac; т. Amorino selvatico; ф. Réséda; њ. Reseda.

Reseda luteola. L. — Катанан.

Reseda Phytouma. L. —

Reseda odorata. L. — Розетла.

LXI. RHAMNACEAE. — (Рамњеје. Пан. 277. Фл. 112. Пасјаковине. Пок. 61).

Paliurus. Juss. — Хр. Diraka, drača; т. Marruca, soldino; ф. Épine du Christ; њ. Stecdorn.

Palinurus australis. Lamk. — Драч, дирака, чалија.

Rhamnus. Juss. — Хр. Pəsjak; т. Ramna; ф. Nerprun; њ. Kreuzdorn.

Rhamnus cathartica. L. — Пасдрен, пасјаковина.

Rhamnus rupestris. Scop. —

Zizyphus. Juss. — Хр. Čičljan; т. Zjzolo, giuggiolo; њ. Judendorn.

Zizyphus sativa. Gaertn. —

LXII. ROSACEAE. — (Розацеје. Пан. 302. Фл. 126. Сангвисорбеје. Фл. 130. Праве руџе. Пок. 45).

Agrimonia. L. — Хр. Turica, turika; т. agrimonia; ф. Aigremoine; њ. Ödermeinnig.

Agrimonia Tupaori. L. — Петровац.

Alchemilla. L. — Хр. Vrkuta; т. Alchemilla; ф. Alchimille; њ. Sinau, Frauenmantel.

Alchemilla arvensis. L. —

(Вирак: Alchemilla vulgaris. L. — Пан. 305).

Fragaria. L. — Хр. Jagodnik; т. Fragola; ф. Fraisier; њ. Erdbeere.

Fragaria vesca. L. — Мамица, јагода.

Geum. L. — Хр. Blaženak; т. Ambretta, garofanaja; ф. Benoite; њ. Benediktenkraut.

Geum urbanum. L. — Зеуја стона.

Potentilla. L. — Хр. Petoprst; т. Potentilla; ф. Potentille; њ. Fingerkraut.

Potentilla argentea. L. Сребрнасти петопрстац.

Potentilla hirta. L. —

Potentilla recta. L. — Усправљени петопрстац.

Potentilla reptans. L. —

Poterium. L. — Хр. Oskorušica; т. Faba sanguisorba; ф. Pimprenelle; њ. Bachblume.

У Суботу није било сједница, јер су тога дана учитељи примали припадајућу им плату, а у недељу прије подне била је седма сједница, на којој је прочитан распоред школа и учитеља.

Госп. Јован Павловић изјавио је скупштини, да је поднио Њег. Височанству на одобрење предлог за отварање још 14 м. нових школа и за неке женске школе, као и за отварање IV-тог разр. у многим школама. Сад се очекује највише ријешење на овај предлог.

Ето, то је укратко описани рад наше учитељске скупштине, која је ове године живља била но икад прије.

ДОМАЊЕ ВИЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ, 15 Септембра.

(Из Двора). Његово Височанство Господар и Књаз изволио је у четвртак, 11 о. м., са Његовом Свјетлости Књазом Нашљедником, кренути пут Никшића у лов. У пратњи се налазе: Г. г. министри Божо Петровић и Станко Радовић, Војвода Петар Ст. Вукотић, Војв. Ђуро Церовић, ађутант Њег. Височанства Славо Бурковић и ађутант Његове Свјетлости Мишо Поповић.

(Г. Јован Сундечић) кренуо је у четвртак са Цетиња за Рим, по највишој заповиједи, понесав са собом Уговор Црне Горе с римском Куријом, с потписом Његовог Височанства. Садашњим посланством Г. Сундечића биће ратификација извршена и Уговор ће ступити у живот.

(Одиковане). Његово Височанство Господар и Књаз изволио је подарити Златну Медаљу Г. дру. Е в ђ е н и ј у П о п о в и ћ у, уреднику римскијех новина „Дирита“ за услуге у рату од године 1876—1877.

(Невидовна Несрећа). Никола Мирковић, ђак у II. разреду књ. црногорске државне гимназије, био је повео, на Малу Госпођу по подне, коња на појене. На ливади, испод нове цркве Ивана Црнојевића, загре коњ, збаци нејакога ђетића, па како је овај био привезао руку коњу за оглап, стаде га коњ вући за собом. Људи притрчаше да зауставе коња, но овај се још више препане и нагне на цесту, те привезани ђетић удари највећом жестином главом о кршну ограду цесте. Кад коња зауставе, било је већ прекасно. Ђетићу је била глава расмрскана, које од удара о крш, које од копита уплашенога кљусета, те је једва још дишао. Док су га преносили у болницу, издахнуо је на путу. Сјутра-дан је био укопан. На погребу су били сви ђаци гимназије са професорима, Г. управитељем министарства просвјете и црквених дјела Ј. Павловићем и свјим чиновницима министарства. — Коњ те бјеше убио несрећног ђетића није био његов ни његова оца, но се сиромаш примно да напоји туђега коња, за награду од пет новчића. За пет новчића изгубио главу!

(Вирска Читаоница) — Ми смо јавили у прошлости броју, да се оснива читаоница у Вир-Пазару. Сад можемо јавити да се друштво већ саставило те да је основ читаонице положен. За чланове те читаонице уписала су се до сад ова Г. г.: Војвода Машо Ђуровић, Сердар Саво Пламенац, Командир Јован Н. Пламенац, Капетан Стеван Ђуровић, Саво П. Станковић, Машо Влаховић, поп Нико Јовановић, поп Лука Вукосавовић, Филип Љумовић, трговац, поп Мишо Улићевић, поп Саво Вукосавовић, Симо Н. Поповић, трговац.

Из Великог Суда.

Г. 1879.

Бр. 51. 28 Јула.

Суђење Церовану Вулетину Ђурановићу из Мартињића, због говеђе куге.

Г. министар унутрашњих дјела, Војвода Машо Врбича, спроведе са својим писмом под бр. 629., на ријешење Великог Суда, писмо Г. Јовице Радовића, капетана Мартињићког, у којему гласаше да се појавила говеђа куга на говеда Пера Вулетина Ђурановића.

У својем писму капетан Радовић нише ово:

„Перо каза да му се во сломио, и одерао га, па му месо понио у Спуж и свакоме казива да се сломио па га закла. По томе на четири дана разболи му се још једно говедо, и кад опазити ту болест, — одмах с њима побјеже уз планину, и никоме није казао. А кад дође у Штитово, у катун Милете Радованова, и ту му једно остане које се било разбољело; ту га чобани питаху, што му је говедету? Перо казао: „Снемогло ми се“, и не каза им да бјежи од болести и да су му код куће остала бона говеда. Сјутра дан она бона остави у катун Милетин, а она друга зами преко шиперске планине у Тријебеш, ровачку планину, ђе су му и овде биле. То је Перо крио за два дана, док с говедима утекао уз планину. А тада Секула Филипов и Лудо, који били најближи поредници Перу и којима су се говеда сваки дан мијешала с његовијема заједно, и они без ичијег знања утеку уз планину. То најпречује офицер Стојан Петков, и одмах каже мене.

„Ја кад чујем, пошљем одмах два десечара да трче за њима уз планину, да их стаје у котомацију (sic) ђе их (sic) стигну и по истијем пошљем карту капетану Миру Павићеву и другијема, да их ко не превари, е се је у нашу капетанију појавила говеђа куга. Десечари стигну Секулу и Луда у нашу планину, а Перу поврате говеда из ровачке планине, ђе му је оно боно говеде мањкало, и они га закопају, а Перова говеда ставе у котомацију, а Милетина на друго мјесто, зашто је код његовијех говеди Перо ноћио са бонијема говедима. — Перо је положио заклетву, да му се во сломио и да знави није да је на вола било болести“.

Велики Суд призва на испите поменте Мартињиће.

Перо Вулетин Ђурановић признаде, да су му се говеда побољела па да је побјегао са онима те му се још нијесу била побољела, као што гласи писмо од г. капетана Радовића.

Пошто Перо није казао надлежном Суду да су му се говеда побољела, као

што је било наређено, па да би се бона говеда ставила у котомацију ради сачувања здравља другијех говедима, већ, на против, крио да му се говеда нијесу побољела, и проћерао их искрај Маљата преко планине бјелопавлицке и шиперске на Тријебаш, и то све између здравијех говеди, не узимајући у обзир да би се и друга говеда могла побољети од његовијех боних говеди: —

С тога Велики Суд пресуди Пера Вулетина Ђурановића, да одстоји затвора у тавницу једну годину дана, о својој трошци. Сувише, да дадне дванаест талијера за исплату путнина, учињених по наредби капетановој, око враћања и стављања Перовијех говеди у котомацију.

Лудо и Секула казаше, да су њихова говеда здрава, а тако да они нијесу знавали, да је забрањено прећерати здрава говеда с једног мјеста на друго. Велики Суд нареди да Лудова и Секулина говеда одстоје потпуни прописани затвор у котомацију, а Луда и Секула, послје осмодневног затвора, ослободи тавнице и сваке друге казне.

ЧИТУЉА.

Свештеник Никола Пејовић.

Праведници во њици живућ и въ Господъ мада мхъ. (Прем. Соломон.)

С 1. даном овога мјесца престао је живјети наш врли свештеник Нико Пејовић који је у туђинству лијечења ради отпављен био да поправи своје поремећено здравље у Крџу, гдје је косом немиле и ране своје смрти све вријеме и лијепе своје наде изгубио, који је још зарана у течају свога кратковременога живота на овој плачиој долини као примјерни и вриједни служитељ Олтара Божијега бесмртни спомен послите гроба оставио. С првога дана кад је свештеником постао, живот је свој Богу посветио, те се свагда држао чистости, правде и истине, користећи се кратковременим својим животом у племенитоме својем понашању, да је код свакога ошће уважење придобио, и доиста се по скромном и моралном својем животу, наш незаборављени друг анђелом земним назвати може у коме дух божи свагда почиваше.

Покојник се родио 1858 године на Цеклину од побожних и добријех родитеља, отац му је из рана умрло. Кад је мало одрастао, његова вриједна удова мати Крстиња, дала је свога синчића на васпитање у мјесту свога рођења, Црмичкој нахији, гдје у Дупило основна школа постојаше. Ђе Никола Савов тек два основна разреда сврши, и врати се 1866 године на Цеклин к својој матери те је са доста добрим успјехом основну школу свршио. Кад се на Цетињу богословски завод отворио Никола мољаше своју вриједну хранитељку да се потруди издржавати га и учити на Цетињу. Ту се годину дана о својој трошци издржавао, а послје је као благодјелјанац у исти завод примљен био, за времена новог ректора, покојнога Вицариона Љубише; који особиту пажњу на примјерно владање свога ученика обраћаше, те са добрим успјехом и примјерним наведењем добрих богословију. Управитељка женскога завода на Цетињу гђца Надежда Петровна Пацевић осјећајући потребу у једноме валаноме свештенику и економу замоли Његово Височанство да би од истих богослова милостив био одобрити једнога за свештеника и економа, у којему избору повјери се исте мјесто и

рукоположе се за свештеника институтскога 1875 године на Цетињу. Он је у првој години, осим свештеничке и економске службе и дужност вјероучитеља у истоме заводу вршио. Поред тежких својих економских послова који му бјеху у истоме заводу повјереци једва је могао толикоме раду и дужностима одољевати, те га то у доцније вријеме душевно тако поремети, да је исто мјесто напуштити морао. —

Кад се примјетило да је оздравио, поново се пажња обратила на његов материјални положај да му се повјери оно мјесто које би без повреде свога здравља обдужавати могао, који се пошљае у Подгорицу за нароха оне вароши и пресели се са породицом у Подгорицу. Он је парохијалне своје дужности најревносније обављао задобивши по сваданшој својој доброту толико уважење, да је у свој Зети примјерним свештеником остао. Чујући да је његов благодјелј Митрополит Иларион тешко оболео нарочито дође из Подгорице на Ријеку ради виђења, Митрополит га најљубазније прими, но у прећераној осјетљивости понови се у њему душевна болест; поздравив послиједњи пут свога Митрополита, на један пут, потресен тешком болешћу, нестане га с Ријеке између мјесних грађана, те се помислило да је поп Нико престао живјети, но га трећи дан у Дујевској цркви нађу поремећене душе гдје говори: да је цркви прилог свој понио, те га болесна у родбину доведу. Он је у овој душевној болести тешки живот проводио, у којој га је Његово Височанство наш премилоствиви Господар најмилиствивије издржавао шаљући му материјалне помоћи, те га пресели на Цетиње у болницу Данила I., надајући се да ће се лекарском помоћу исте болести ослободити. Но почем је иста болест све већи мах узимала, да је све лекарско заузимање без успјеха остало, пошљае се исти свештеник са нарочитим човјеком у Крџ. Он је тамо дуже времена боловао и најпосље 1 септембра своју измучену душу са плачне ове долине Богу у вјечност предао.

Оплакујући прерану смрт свога узор свештеника, који се удаљен од своје миле домовине с нама вјечно растао, шаљемо му сузу вјечне успомене просећи Господа за вјечни покој и рајско насеље.

По обавјештењу једног нашег пријатеља покојнику је био најсвечанији спровод до Николајевског гроба ђе је и сахрањен, за који се има највише благодарити доброту нашег старог пријатеља г. Николе Аспиота.

Цетиње, 14 септембра 1886.

Ф. Радичевић протођакон.

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 2 септембра. — Ово прошле двије седмице имали смо врло угодно вријеме изјутра греголи, поподне маистрали. Море мирно. Бродови у луци Бојани:

Доје дреше:

Траб. црн. „Велоче“, тон. 19, кап. Аслан Сали, из Бара, празан.

Траб. тур. „Алах Кирум“, тон. 39, кап. Аслан Јусуф, из Обота, крцат разне трговине.

Траб. црн. „Лионе“, тон. 35, кап. Ибраим Дрман, из Обота, крцат разне трговине.

Траб. црн. „Луцијета“, тон. 29, кап. Усени Фаали, из Обота, крцат разне трговине.

- Linaria Peloponnesiaca. Boiss.
Linaria vulgaris. L. — Богородичин или дивљи лан, ланилет.
Rhinanthus. Ehrh. — Хр. Sietlova, kresta; т. Fior del naso; ф. Rhinanthus; н. Klapperkopf.
Rhinanthus major. Ehrh. — Звонце.
Scrophularia. L. — Хр. Strupnik; т. Scrofularia; ф. Scrofulaire; н. Brauwurz.
Scrophularia canina. L.
Verbascum. L. — Хр. Divizma, sviećuk, vučji rep; т. Tasso bardasso; ф. Moténe; н. Königskerze.
Verbascum floccosum. W. K. —
Verbascum Lychnitis. L. — (Дивизма: Verbascum phlomoides. Пок. 87).
Veronica. L. — Хр. Čestoslavica, razgon; т. Veronica; ф. Véronique; н. Ehrenpreis.
Veronica anagalis. L. —
Veronica anagalloides. Guss. —
Veronica arvensis. L. — (Свршиће се).

- Poterium Sanguisorba. L. — Дивљица.
Rosa. L. — Хр. Ruža; т. Rosa; ф. Rosier; н. Rose.
Rosa canina. L. — Дивља ружа, шипак.
Rosa gallica. L. —
Rosa rubrifolia. Willd.
Rubus. L. — Хр. Malina; т. More di macchia; ф. Rouse; н. Himberstrauch.
Rubus amoenus. Portl. —
Rubus discolor. Weith. — (Малина, сунина: Rubus Idaeus. L. Пок. 46).
Spiraea. L. — Хр. Suročica; т. Erba peperina; ф. Spirée; н. Spierstaude.
Spiraea Filipendula. L. — Суручица.
LXIII. SALICINEAE. — (Салицинеје. Пок. 166. Фл. 228. Врбе. Пок. 124).
Populus. L. — Хр. Topola; т. Pjoppo; ф. Peuplier; н. Pappel.

- Populus alba. L. — Бијела топола.
Populus nigra. L. — Црна топола;
Populus tremula. L. — Јасика, јагњед, трепетљика.
Salix. L. — Хр. Vrba; т. Salice; ф. Saule; н. Weide.
(Три саме Salix видјех у околини цетињској, које немогах проучити јер бјеху без цвијећа и без плода. The salix ho incontrato nei dintorni di Cetinje, i quali però non potei studiare per mancanza di fiori e di frutti).
LXIV. SANTALACEAE. — Санталације. Пан. 185. Фл. 221).
Thesium. L. — Хр. Lanika; т. Cipresina; ф. Thésion; н. Vermeinkraut.
(Неи dintorni di Cetinje esiste una specie di Thesium che io non ho finora determinato. У цетињској околини постоји једна врста ланике коју ја до сад нијесам опредјелио).
LXV. SAXIFRAGACEAE. — Саксифрагеје. Пан. Фл. 138).
Saxifraga. L. — Хр. Lomika;

- t. Saxifraga; ф. Saxifrage; Steinbrech.
Saxifraga bulbifera. L. —
Saxifraga rotundifolia. L. —
Saxifraga trydactylites. L. —
Ribes. L. — Grozdić; т. Ribes; ф. Groseiller; н. Johannisheere.
Ribes petraeum. L. —
LXVI. SCLERANTHEAE. — (Склерантеје. Пан. Фл. 136).
Scleranthus. L. — Хр. Treskavica; т. Sclerantus; ф. Gnavelle; н. Knaut.
Scleranthus annuus. L. —
LXVII. SCROPHULARIACEAE. — Вербације. Фл. 190. Ринантације. Фл. 198. Personatae. Зјевалице. Пок. 85-89).
Euphrasia. L. — Хр. Vidac, zornica, očanica; т. Eufrasia; ф. Eufreise; н. Augentrost.
Euphrasia lutea. L. —
Euphrasia officinalis. L. —
Euphrasia serotina. L. —
Linaria. L. — Хр. Polanak; т. Linaria; ф. Linaire; н. Leinkraut.
Linaria Cymbalaria. L. —
Linaria Clatina. Mill. —

Траб. при. „Бахрие“ тон. 32, кап. Мемет Сулиман, из Обота, крцат руја.

Одједрише:

Траб. при. „Велоче“, тон. 19, кап. Аслан Сали, за Бари, крцат бруле.

Траб. при. „Алах Кири“, тон. 39, кап. Аслан Јусуф, за Млетке, крцат разне трговине.

Траб. при. „Лионе“, тон. 35, кап. Ибраим Дрмани, за Трет, крцат разне трговине.

Траб. при. „Луцијета“, тон. 29, кап. Усеин Фази, за Трет, крцат разне трг.

Траб. при. „Бахрие“, тон. 32, кап. Мемет Сулиман, за Трет, крцат руја.

Бар, 7 септембра. — Још трају лијепа времена т. ј. од I. до IV. квадранта, море мирно и ведро небо.

Барометар 76—7, стање температуре Р. 24.

2 септембра дође из Бриндиза траб. при. „Буона Сорте“, тон. 15, кап. А. Мујали, празан, који овђе у ову луку чини преписату карантину.

4 септембра дође из Котора пароб. ђермански „Елида“, од тон. 423, кап. А. Адонсен, су 14 друга.

1 септембра дође из Будве траб. при. „Каролина“, тон. 15, кап. М. Али, су 4 друга, крцат.

5 септембра дође из Далмације пар. лојда „Тритоне“, кап. Т. Расевић, искрцао је овђе неколико путника и терета.

6 септембра дође из Крфа и Арбаније пароб. лојда „Јонно“, кап. А. Фелнер; у ову луку искрца неколико путника и терета.

Удињ, 7 септембра. — Ове недјеље имали смо вјетрове из I.-ог и IV.-ог четвртца лагачне и умјерене, ведро небо и мирно море.

Доједрише и одједрише:

Траб. при. „Луна Нова“, тон. 12, кап. Ј. Сука из Дубровника за С. Николу, празан.

Траб. при. „Аирли“, тон. 18, кап. Ф. Мустафа, из Дубровника, за С. Николу, празан.

Траб. при. „Тре братели“, тон. 32, кап. С. Мустафа, из Драча за Трет, крцат.

Траб. при. „Луцијета“, тон. 29, кап. У. Фази, из С. Николе за Млетке, крцат.

Траб. при. „Леоне“, тон. 35, кап. Вр. Дрмани, из С. Николе за Трет, крцат.

КОЛЕРА У АУСТРО-УГАРСКОЈ.

Својим дописом од 19 (7) септембра о. г. бр. 790 јавља овлашће ц. и кр. пошлство кн. црногорској влади, да је у Трету, од почетка колере до 8 септ. (п. н.) био 481 случај, од којих умрије 301, оздравиле 135, а остале у лијечењу 45.

Дописом од 22 (10) септ. бр. 803 јавља исто пошлство да је, у слијед појаве колере у Спљету, наређена карантина од 7 дана за сав извоз из Спљетског морског котара, за далматинске луке. У лукама Нетре поступаће се с тим извозом по достојним наредбама.

ПАМЕТАР

ЗА МЈЕСЕЦ СЕПТЕМБАР.

1. септ. 1307. умрије Јевстатије II, осми српски архиепископ; управљао је српском православном црквом 18 година. Умр'о је у дубокој старости.

2. септ. 1427. босански краљ Стефан Твртко II. Твртковић дарује свом сестричињу (од сестре Катарине) кнезу Херману Цељском задарском и хрватском бану, сву Босну, ако би без порођа он (краљ) умр'о. Сибиниан Јанко то осујети и погне на босански престо Томаша Остојића Христића, ванбрачног сина краља Остоје; зато се из благодарности Томаш посве преда у руке Риму.

3. (15) септ. 1743. с допуштењем Марије Терезије кнез Атанасије Рашковић, пуковник српско-аустријске милиције, пресели из Хеба (Егера) у Чешкој тијело деспота Бурђа II. Бранковића у Карловце, тамо га свечано опоју и за тим погребу у манастиру Крушедолу.

4. (16) септ. 1822. роди се у Крагујевцу кнез Михаил М. Обреновић.

5. (17) септ. 1789. пуковник Терзић са 6 компанија банатских граничара и 4 компаније Брановачких фрајкорца, удари зором на Турке у Поречу, разбије их, разбија турску флотилу, добије 3000 врећа брашна, раније, оружја и друга пртљага. Брановачки фрајкорци били су банатски граничари и уколико из Србије.

6. септ. 1456. аскети господар Стефан Црнојевић са 50 општина Црне Горе напусти на Врањани уговор са Млечићима: да Млечићима помаже у рату са Турцима до

Задриме и Љеша; за то Млечићи да Зећанима дају плату. Зећани поштено држаше уговор, али невјерни Млечићи сваком приликом чухаху по који комад зетске земље. Уговорили су и то, да Млечићи у својој области не дирају у православне, али се по себи разумије да Млечићи ни то не држаше.

7. септ. 1364. Млечићи даду своје племство босанском бану Стефану Твртку и брату му Вуку и матери Јелени. Ово поново 1383 г., по што се Твртко 1376 г. прогласио за босанског краља.

8. (18) септ. 1605. велики везир Ибрахим са 20.000 Турака и Татара провали у Хрватску, пороби је, навали за тим на Штајерску и дову Аустрију и све пороби и опљачка.

9. (21) септ. 1825. православно свештенство бачке дијецезе искупи се у манастиру Бојану и сачини устав за пензион фонд својих удовица и сирочади. Овакав фонд покренуо је и основао бачки владика Гедон Цесарић још 1816 године; али сво ни до данас није ступио у живот.

10. (21) септ. 1702. кесар Леополд I. ријечи да се деспот српски Бурђа II. Бранковић одведе из Беча, гдје је заточен био, у Хеб у Чешкој; јер се бојао, да ће деспот са Србима пристати уз бунтовне Мађаре. С тога последије годину дана отпратише га занета у Чешку и деспот стигне у Хеб 2 (14) дек. 1703. и ту остаде све до смрти своје заточен са годишњом платом од 1.000 фор. У Бечу се деспот све а нанатио; осиромашио и он и његови Срби.

11. септ. 1282. умре мађарски краљ Лауш I. Велики. Био је ожењен Јелисаветом, кћером босанског бана Стефана Катромановића.

12. септ. 1463. Млечићи начине у Варадину уговор са мађарским краљем Матијом, да заједнички ударају на Турке; у савез позову и Скендербега Бурђа, који се одмах одзове. Млечићи су требали у рат дати 40 галија и на Пелопонез и Далмацију ударити, а Матија је требао сувим ударити на Турке; једно без другог да не праве мир. Одмах исплатише Млечићи краљу 25.000 дуката, за то је он требао извести војску од 25.000 момака. Матија крајем септембра пређе у Босну и до Божића отме Јајце и 60 градова.

13. (25) септ. 1795. кесарски ђенерал барон Гвоздановић разбије Французе код Ханђусмајма и Манхајма, на што кесаровци могуће опколоти Манхајм. Код Ханђусмајма славенски граничари помогли сузбити жестоко француско нападање, а у исто вријеме 1000 славенских граничара у Дозонхајму борише се 7 сати са 6.000 Француза и онда уступилише. Међу тим код Киркајма на Цекару ђенерал Вајалић, имајући за се банатске граничаре, одбије Французе и у Најхајму отме 8 топова и зароби 500 Француза.

14. (26) септ. 1806. црногорски владика Петар I. Петровић Његош, као руски савезник, са шаком Црногораца и Примораца отме од Француза на дубровачкој земљи све до Дебелога Бријега.

15. (27) септ. 1849. предаду Мађари Коморан кесарској војсци и тиме би посве покорен мађарски устанак, који је за двије године силних жртава стао Србе у кесарвини.

16. (26) септ. 1617. последије стогодишњег рата ускочкога са Млечићима, начини арцидука Фердинанд мир са Млечићима: да ће у Сењ доћи њемачка посада, на мјесто ускока, који ће се ондаше раселити, а Млечићи да арцидуку врате што су од арцидуке били отели. Последије годину дана премјеститише севске ускоке у Крбаву, Жумберак и другдје и престаде иројска периода ускочка.

17. септ. 1444. деспот Бурђа Бранковић и синови му Григорије, Стефан и Лазар потврде Дубровнику раније повластице и укину неке нове царине и дажбине на извоз сребра из Србије.

18. (30) септ. 1861. (прије 25 година) будимска губернија одобри оснивање српског народног позоришта у Новом Саду.

19. септ. (1 окт.) 1861. (прије 25 година) бањански војвода Јован Васиљев Бајевић са 200 Бањана и Црногораца дочека Али-пашу и Мехмед-пашу, који су са 2 табора најодбрањеније војске пратили храну у Никшић. Од Турака слабо ко утече, Али-паша погубе. Срби уграбе 6—700 тавара хране и многи други шибар у оружју, чебани и т. д.

20. септ. (2 окт.) 1861. (прије 25 год.) проматрајући бањски војвода Јован Бајевић око Билеће, наиђе код села Околицита у Рудинама на башибозуке, добро их почасти и поврати бањских 1000 оваца и 250 волова, што их је Омер-паша најмијењо за своју војску.

21. септ. (3 окт.) 1814. српски војвода Хади Продан Григоријевић, његов брат Михаил и трњански игуман Пајсије повежу у Трнави људе Лативо-аге из Чачка, који су купили од народа харач, и пошто новац од њих узму, пуште их. На то скопи на Турке народ у пожењској нахији, али збо прође, јер Турци разбију уста-

нике, многе похватају и посјеку, или живе на коље набију (до 450). Хади Продан умакне и умре у Хотину у Русији. Он је Лативи био придодат за народне послове. Ово је била тако названа Хади-Проданова буна.

22. септ. (2 окт.) 1686. (прије 50 год.) пуковник Ивановић и потпуковници барон Војиновић и Макар са 2000 граничара Хрватана ударе зором на Печуј, продру кроз шиклушку капију, отму варош, Турке стјерају у град, по што су многе посјекали, отјерају 2000 волова уз остали богат плјен.

23. септ. (5 окт.) 1836. (прије 50 год.) умре у Карловцима митрополит Стефан Стратимировић Кулињски, који је 46 година управљао православном црквом у Аустрији. Редио се у Кулину у Бачкој 27 дек. 1757 (7 јан. 1758) од оца Николе и матери Ањелине. (У Срп. Нов. од 5 маја 1849. владика горњокарловачки Јевђевић Јовановић наже, да се митрополит Стратимировић није родио 27 дек. но 14 дек. 1757.) Митрополит Стратимировић био је добар црквени правитељ у сваком погледу; настојао је те се подига српска гимназија у Карловцима; основао је фонд за грађење нове резиденције митрополитске у Карловцима; пратио је и потпомагао сваки корисни покрет и рад у народу; дјелотворно је учествовао у сваком послу, који се Српства утицао; одбранио је православу цркву у Аустрији од нова католара, једном ријечи, био је достојан представник српски.

24. септ. (6 окт.) 1848. стиже у Карловце из Италије српски војвода ђенерал Стефан Шуљикац Витешки, дочекан весело од народа, који га је чекао као озебао сунце.

25. септ. (7 окт.) 1826. Русија и Турска начине у Аверману угодбу о извршењу оних чланака букурешкога мира од 1812 г., које порта још није извршила, и да се изврши и V чл. који се односи на Србију. О Србији сачињен је посебан акт.

26. септ. 1527. војвода мађарског краља Фердинанда, гроф Салм, порази код Тарцала војску краља мађарског Запоље, кога је Павле Бакић са Србима напустио и прешао на Фердинандову страну. Два дана вијали су Мађаре и многи се од њих подаде у Тиси.

27. септ. 1186. (прије 700 година) српски велики жупан Немања, са браћом кнезовима Стратимиром и Мирославом, прави мир са Дубровником (са кнезом Крванем). Ова листина писана је латински, али је Немањин потпис српски азбуком, и то је до сада најстарији српски писмени споменик с азбуком.

28. септ. 1452. Млечићи забране својим Далматинцима да купују сукно у Дубровнику, пријетећи глобом од 500 дуката. Ово су они чинили, да се не би дигла далматинска и дубровачка трговина, пак су за то забранили носити и храну из једне далматинске вароши у другу.

29. септ. (10 окт.) 1789. преко Уне код села Отока жестоко се дохвати с Турцима капетан Гвозденчевић са 300 босанских сержана (фрајкорца), бранећи стоку, коју је протјерао са турских поља; али му је Турци претоме.

30. септ. (11 окт.) 1791. кесар Леополд II изда диплому, којом допуште, да се у Карловцима подигне српска гимназија. Септембра. 1327. Спљет и Нин покоре Млечићима.

Септембра (крајем) 1810. Турци предаду Кладово савезним Русима и Србима, које је предводио Петар Добрић. У Кладову било је 500 Турака са 21 топом и 6 барјака.

Септембра (почетком) 1813. на Равњу међу Савом и Засавицом био је крвав и несрећан по Србе бој, али је и Турака много погинуло. Стојан Чунић преплива са још неколико друга Засавицу и тако изнесе главу.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Стиже нам из Крфа жалосна вијест, да се 1 септембра ов. год. преселио се у вјечност наш врли и незаборављени свештеник

Никола Пејовић,

који се од дужег времена лијечења ради овамо налазио. У колико смо обавијештени покојнику 2 ов. м. учињен је био сјајан спровод, у коме је учествовао онамошњи Архиепископ са свештенством и многобројним народом.

Потоњом љубављу и почашћу покојнику нашој сабрату од стране духовенства и народа грчкага учињеном и нама је указата братска љубав и почит.

Зато овјем изјављујемо најердаччију Слагодарност Њ. В. Арх. г. Евстатији са свештенством; управитељу болнице г. Тириготи, болничким љекарима, г. Николи Ашијоту и свима без разлике, који покојнику потоњу почит указаше.

Цетиње, 12 септембра 1886.

Свештенство

цетињско митрополије.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА И АД-МИНИСТРАЦИЈЕ.

Г. Јов. Митровићу, Вршац. До сад сте јачинично већ примили. — До краја ове, 1886-е, год.

Г. М. Пејовићу, Госпођинци. Посламо лист од почетка септембра. Намирли сте до краја септембра 1887-е.

Г. Николи Вукашићу, Сриједац (Совија). — За приносаних 5 фр. намирили сте до 1 септембра 1887-е.

ОБЈАВА.

Овјем се износи на продају имање Николе Вучићића при Вељем брду у Врањичке њиве. Ту имаде 55 рала земље све у једном комаду, (близу коцског пута који тудије пролази), у авлији од 32 квадратна метра имаде једна кућа са 5 комара на горњем поду. Уз кућу симетрично је приграђена и једна кужина. Мало даље имаде још једна кућа поземљаша од 15 метара дужине која служи за држање животиње. Земља је готово сва зидом ограђена. Ко би желио ово имање купити, а није му подробно познато, нека пође да види, и нека се обрати окружном суду у Подгорицу, где ће се имање предати ономе који до 12 октобра ове године највишу цијену понуди.

Број 359.

Цетиње, 26 јула 1886.

Из канцеларије министарства финансије.

ОГЛАСИ.

САМО ЈЕДАНПУТ

НУДИ СЕ ОВАКО ДОБРА ЗГОДА, ГДЈЕ СЕ МОЖЕ ЛИЈЕП САХАТ ЗА ПОЛОВИНУ ЦИЈЕНЕ НАБАВИТИ.

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА.

На читавом јевропском континенту настали политички одношаји нијесу ни Швајцарску мимоишли, што је поводом знатном исељавању радника, услед чега је и уздрман остатак творница. Тако је и прва и најзнатнија творница сатова, коју ми заступамо, за сада затворена, те нам је повјерена продаја њезиних творина. — Они такозвани Вашингтон цени сахати најбољи су сахати овога свијета, изванредно елегантно гравирани и везени и по амерканском су ставу направљени.

Сви су сахати на секунду репасирани, и ми јамчимо за сваки сахат 5 година. За доказ сигурна јамства и строге солидности обезвјеђемо се овим јавно, да ћемо сваки сахат који није по вољи, патријезети и измијенити.

1000 цених ремонтар-сахата, навјајају се без кључа с кристалним заклопцем, изванредно тачно на секунду регулирани, осим тога новим начином електро-галанванички позлаћени, с ланцем, медаљоном и т. д., прије виор. 25, сада комад само по фијорина 10.20.

1000 красних сах. на котву од никел сребра, на 15 рубља, с маљованим казалом, с казалом за секунде, кристалним плоснатим стаклом, прије фијор. 21, сада само по фијор. 7.25, све на секунду репасирани.

РАСПРОДАЈА САХАТОВА

Творница сахатова Фром,

Wien II. Obere Donaustrasse 107.

ОБЈАВА.

Куће покојног Ника Баћа толико су пута издаване на јавном аукцију но до данас се само поп Шуто Бурасковић пријави да би желио исте купити и то за 610 талијера. Надлежне власти видјеше да куће ни полак од њихове вриједности не дају те из тог узрока продужише рок за продају истих до 14 октобра т. г. када ће се ма по којој цијени предати другом или попу Шуто за исто.

Пријемједба: Пеко Кретов и Вило Лукин дају за куће Баћеве 650 талијера.

Цетиње, 26 Јула 1886.

Управа вароши Цетиња.

Државна штампарња.